PŘÍNOS A VYUŽITÍ LESA

V rámci projektu Erasmus+ jsme navštívili lesy u nás a ve čtyřech dalších zemích Evropy, konkrétně v Itálii, Estonsku, Francii a na Slovensku. I když jsou v každé zemi lesy jedinečné a něčím výjimečné, jedno mají společné. Jsou pro náš život na této planetě nesmírně důležité.

Valle Cervo, Itálie

O potřebě chránit takto křehký ekosystém jsme se dozvěděli zejména z přednášky Dr. Damiena Boneliho z přírodního výzkumného střediska INRAE ve francouzském Nancy, který nás ve své prezentaci seznámil s příčinami klimatických změn. Poukázal na to, jak změny lesního porostu ovlivňují klima i jak změny klimatu ovlivňují ekosystém lesa, který se musí zvyšování teplot přizpůsobit. Les, který není na změny klimatu připraven, je velmi zranitelný. Jednou z možností, jak zvyšovat odolnost lesů, je vysazovat takové druhy stromů, které změnám lépe odolávají, a zejména zvyšovat různorodost lesních společenstev. S tímto přístupem jsme se mohli seznámit v přírodním parku Oasi Zegna v italském Piemontu, kde byl zahájen projekt postupného nahrazování převážně smrkového lesa pestřejším lesem smíšeným.

Les byl pro život člověka důležitý odjakživa. Již pravěcí lidé sháněli větve, aby se mohli ohřát u ohně nebo si postavit jednoduchá obydlí. Postupem času byl les a jeho živočichové i rostliny nedílnou součástí lidského života. Přinášel potravu, kterou z lesa nosili lovci divoké zvěře i sběrači lesních bobulí či hub.

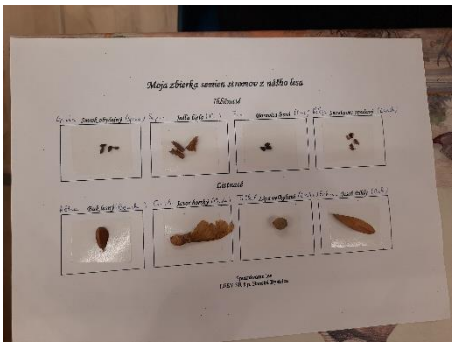
Postupem času se člověk naučil kácet a zpracovávat dřevo mohutných stromů. Byla to těžká práce, se kterou jsme se seznámili v historické pile poháněné vodní turbínou v pohoří Vogézy v Lotrinsku. Nejprve bylo nutné stromy vůbec k pile dostat. Zde to měli důmyslně vymyšlené. Pila stála v úzkém hlubokém údolí, které zde vyhloubila řeka. Stromy se těžily vysoko nad pilou a shazovaly se ze stráně dolů. Pak už stačilo dotáhnout stromy pomocí háků jen pár metrů. Zde se musely kmeny zbavit kůry a zkontrolovat, zda ve dřevě nezůstal kámen či kulka, která by poničila železnou pilu. Kulky ve stromech jsou v této oblasti běžné nejen po myslivcích, ale i po mnohých bitvách, které se tu udály. Pak už byly očištěné kmeny přesunuty dovnitř pily a důmyslným mechanizmem rozřezány na trámy a prkna.

Pila na vodní pohon, Vogézy, Francie

Surové dřevo má nejrůznější využití. Záleží ovšem na jeho druhu, kvalitě, tvrdosti či barvě. V průběhu našich mobilit jsme se naučili česky i anglicky mnoho druhů stromů i názvy jejich plodů. Nejvíce jsme se toho dozvěděli v Lesní škole v Levici na Slovensku, kde jsme poznávali stromy podle plodů, listů a jehličnatých větviček, kůry či barvy dřeva. Měli tam na to krásně vybavené učebny a připravené pracovní listy.

Lesní škola Levice, Slovensko

V Estonsku jsme se byli podívat, jak se se dřevem pracuje ve firmě OÜ Varola na výrobu dřevěných domů a domků. Na rozdíl od historické pily jsme tady viděli moderní přístroje, které lidem ušetří opravdu hodně práce. Zároveň jsou stroje schopné jednotlivá prkna proměřit a všechny kusy nařezat tak, aby prořez byl co nejmenší a zbytků dřeva co nejméně. I když zde v Estonsku jsou lesy nesmírně rozsáhlé, váží si místní obyvatelé každého stromu. Nic nepřijde na zmar. Ze zbytků a pilin se vyrobí peletky vhodné pro topení v kamnech.

OÜ Varola, Räpina, Estonsko

Všichni víme, že dřevo se hojně využívá i ve stavebnictví. V Banské Štiavnici jsme viděli dřevo použité při stavbě dost netradičně. Nebylo použito na krovy střech, ale sloužilo jako opěrný systém pod zemí. Zde, v oblasti známé pro své hlubinné doly, bylo dřevo využíváno ke zpevňování štol a bránilo v zasypání horníků. Na vlastní oči jsme takové podpěry ze silných kmenů viděli ve štole Bartoloměj.

Těžba dřeva byla vždy jedním z hlavních způsobů využití lesa. Člověk si již dříve uvědomoval, že aby dřevo jako surovina bylo stále dostupné, je třeba lesy obnovovat. Vnímání lesa hlavně jako zdroje dřeva ale vedlo v minulosti k vysazování lesů tvořených jen jedním druhem, zejména smrkem. Takové lesy nejenom že dnes nedokážou čelit klimatické změně, ale snadno také podléhají škůdcům, kteří se v takovém lese snadno šíří. Ve slovenském Čiernem Balogu jsme se mohli seznámit s tím, jak vypadá les napadený lýkožroutem smrkovým a jakým způsobem probíhá sledování výskytu tohoto lesního škůdce. Díky tomu jsme si také uvědomili, jak je důležité se zamyslet, jaké druhy dřevin opětovně vysazovat, kolik dát lesu času na jeho úplnou obnovu i jakým způsobem provádět těžbu, aby lesy byly odolné a přinášely užitek nejen nám, ale i dalším generacím. Nemůžeme z lesa jen brát. Musíme mu věnovat i péči.

Štola Bartoloměj, Banská Štiavnica, Slovensko

PŘÍNOS A VYUŽITÍ LESA – Pracovní list

1. V tabulce jsou vyjmenované základní funkce lesa. Dopiš, co přesně si pod danou funkcí lesa představuješ, a vepiš písmenka na správná místa do obrázku.

A	vodo-ochranná	…… ……
B	klimatická	…… ……
C	půdo-ochranná	…… ……
D	zdravotní, hygienická a rekreační	…… ……

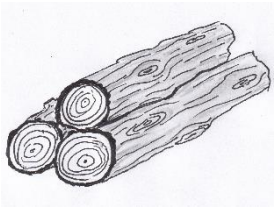
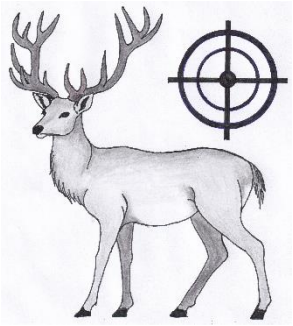
2. Jak poznáš, zda se nacházíš v přirozeném či v člověkem vysazeném lese?

……

……

……

3. Poznej podle obrázků, k čemu lidé využívají les. Napiš ke každému obrázku jedno slovo, případně sousloví, které jednotlivá využití lesa vystihují.

1 	2 	3 	4

4. Vyber si jeden z obrázků s číslem 2 až 3 a vysvětli, čím je tato činnost pro člověka důležitá.

……

……

……

5. Vyjmenuj a nakresli, k čemu dnes člověk používá dřevo: